

**ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ
A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ**

ISO 9001: 2008

www.ukzuz.cz

Současné trendy a budoucnost přípravků na ochranu rostlin v ČR a zemích EU

Rostlinolékařské dny 2015

Ing. Pavel Minář, Ph.D

Obsah

- Postavení přípravků na ochranu rostlin v EU
- Vnímání rizik
- Komunikace s veřejností
- Závěry

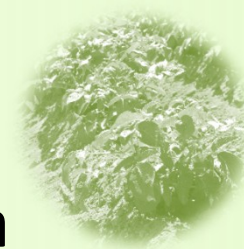
**Postavení
přípravků
na ochranu
rostlin
v EU**

Přípravky na ochranu rostlin v EU

- Negativní vnímání slova „pesticid“ veřejností a atraktivita pro řadu aktivistů i politiků
- Jedny z prvních chemických výrobků s harmonizovaným procesem hodnocení a povolování
- Překážky plné harmonizace:
 - Rozdíly v přírodních podmínkách, agrotechnice a terminologii
 - Navazující národní právní předpisy
 - Zájmy výrobců v různých zemích
 - Národní politiky v oblasti pesticidů

Přípravky na ochranu rostlin v EU

- Mezi léty 1993 a 2008 došlo k revizi všech používaných látek:
 - 1993 - v EU téměř 1000 účinných látek
 - 2015 - méně než 300 účinných látek
 - Všechny látky na trhu byly odborně posouzeny a splnily kritéria bezpečnosti platná ve své době

Přesto přetrvávají spory o bezpečnost

- Vývoj vědeckých poznatků (např. endokrinní disrupce, opylovači aj.)
- Tlak veřejnosti na zpřísňování kritérií (např. přítomnost reziduí v potravinách a v pitné vodě)
- Vývoj názorů odborníků na postupy hodnocení, modely, výpočty, definice ...
- Rozdílný názor na uplatnění principu předběžné opatrnosti

Současný stav

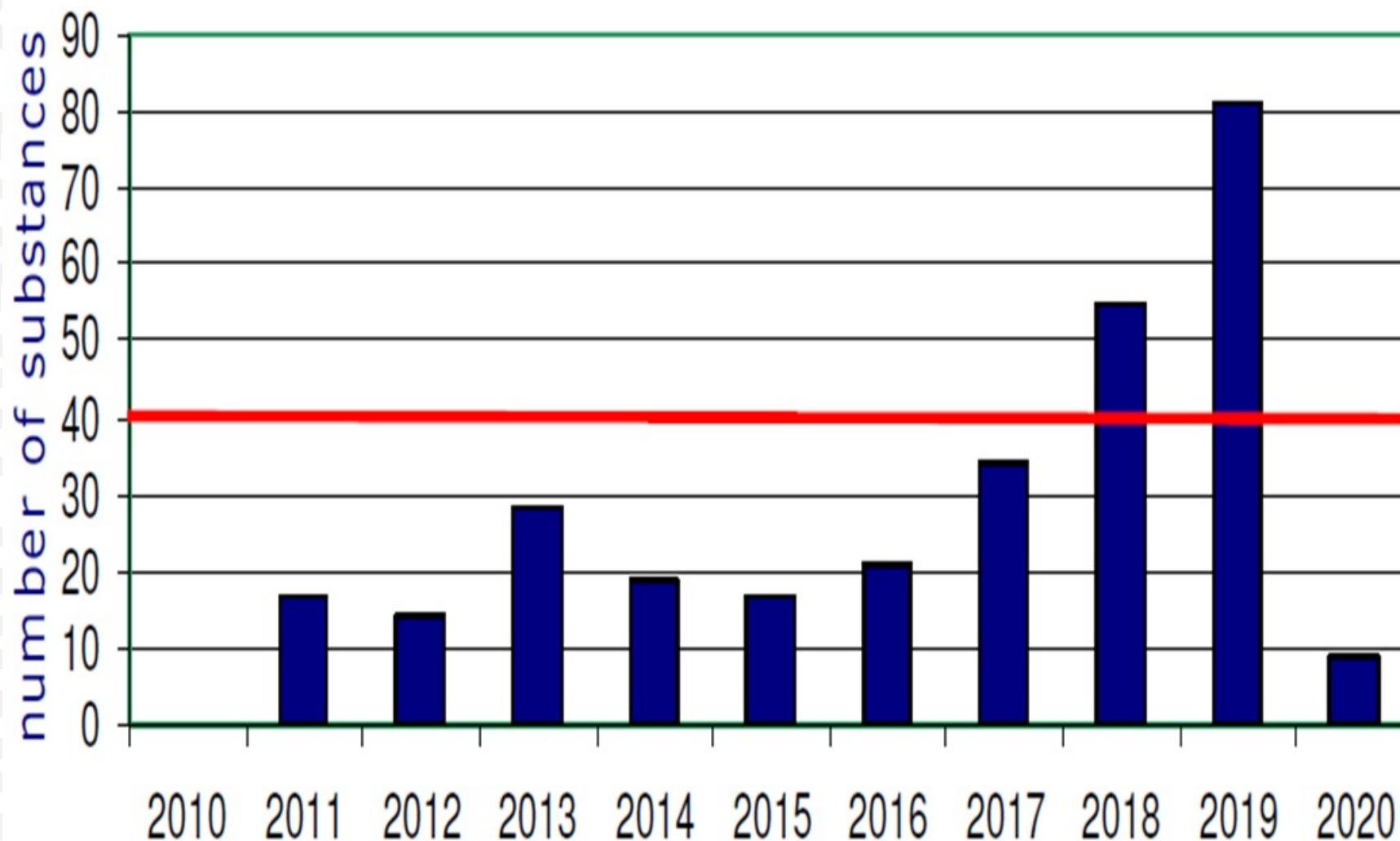
- Účinné látky se schvalují na dobu určitou
- Po každé obnově schválení se v krátké době přehodnocují všechny přípravky
- Hodnocení rizik se provádí podle metodik platných v době podání žádosti. Metodiky se mění.

= pravidelné přehodnocování přípravků na trhu, vyšší nejistota, prodlevy, riziko kolapsu systému v příštích letech

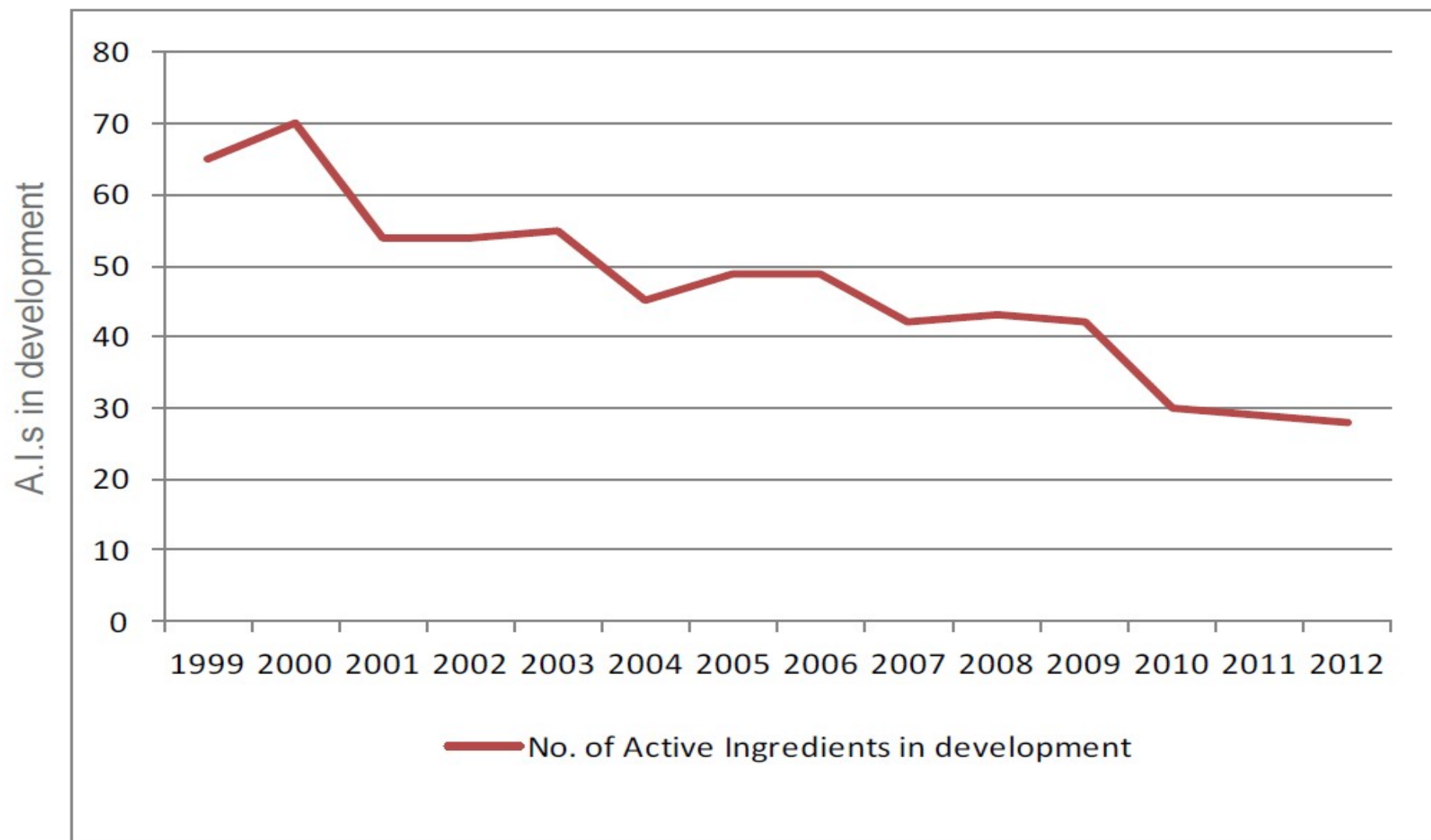
Počet účinných látek, jimž vyprší doba schválení

Počet nových účinných látek ve vývoji

Figure 5: *Agrochemical Active Ingredients in development*

Kritické faktory v nejbližší době

- Kritéria pro endokrinní disrupci (možný dopad na řadu látek, např. azoly)
- Metodika pro posouzení vlivů na opylovače (dopad zejména na insekticidy)
- Nový proces obnovy povolení od března 2016 (krátké lhůty, náročnější proces)

= nedostatek prostředků pro ochranu některých plodin a nespokojenost pěstitelů

Rizika
a jejich
priority

Vnímání rizik

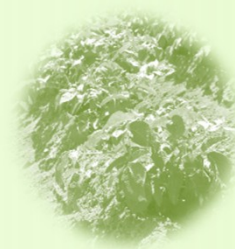
- **Riziko** je kombinací **nebezpečnosti** (= škodlivé vlastnosti látky nebo situace) a **expozice** (pravděpodobnost vystavení se látce nebo situaci)
- Významná nebezpečnost x zanedbatelná expozice = nízké riziko

Přípravky na ochranu rostlin

- Obdoba prostředků pro léčbu lidí u rostlin (též „phytopharmaceuticals“)
- Řada účinných látek léků je týchž
- Spotřeba „chemických“ léčiv, včetně kontaminace životního prostředí roste
- Počítování je ale rozdílné:
 - tlak veřejnosti na omezení či zákaz chemických prostředků v medicíně ?
 - povinné využití preventivních opatření ?

Priority rizik

- WHO (IARC) zařadila jednu z nejužívanějších pesticidních látek glyfosát na seznam pravděpodobných karcinogenů, tedy do skupiny 2A

Reakce aktivistů a veřejnosti:

Požadavek na okamžitý zákaz glyfosátu!

Priority rizik

- WHO (IARC): „zařadila konzumaci tzv. zpracovaného masa (salámy, klobásy, slanina, lančmít, hamburgery, sekaná...) na hlavní seznam karcinogenů, tedy na stejnou úroveň s azbestem, arzénem, alkoholem a cigaretami.“

Reakce aktivistů a veřejnosti: ... není zřejmá

- ? okamžitý zákaz uzenin a hamburgerů ?
- ? tabáku, alkoholu, chipsů, grilování, smažení ?
- ? benzínu, nafty, syntetických rozpouštědel...?

N Chemie je základem současné civilizace

„Něco prostě není v pořádku. Dýcháme naprosto čistý vzduch, pijeme čistou vodu, máme spoustu tělesného pohybu. Vše, co jíme, je v bio-kvalitě. Přesto se nikdo z nás nedožívá ani třicítky.“

**Komunikace s
veřejností ?!**

Co ovlivňuje komunikaci o přípravcích ?

- Obavy z chemie kolem nás, zejména pesticidů; chemofobie
- Nedostatek kultivované veřejné diskuse
- Používání nejasných pojmů:
 - chemické látky; „tvrdá chemie“; „koktejl pesticidů“

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ ISO 9001: 2008

Rostlinné produkty jsou symbolem zdravého životního stylu

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ ISO 9001: 2008

... ale chceme-li současnou nabídku a ceny, je třeba zvládat choroby a škůdce

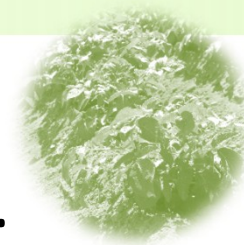
... jinak se musíme smířit se ztrátami na kvalitě i výnosu a s vyšší cenou !

Zveřejnění „nové“ studie o pesticidech

- Studie s negativními závěry je vždy středem zájmu.
- Odkazy na negativní výsledky se šíří na mnoha internetových stránkách
- Používají se výrazy „nová“ „nezávislá“ a „bylo prokázáno“
- Veřejnost nezkoumá metodologii a vztah k realitě
- Žádá se okamžitá akce i při „podezření“

Zveřejnění „nové“ studie o pesticidech

- Státní instituce jsou ve velké nevýhodě při sdělování odborných závěrů
- Nelze pohotově reagovat
- Nutnost posouzení studie
- Míra nejistoty
- Role odborných institucí EU

Tlak je vytvářen i z druhé strany

- Tvrzení, že bezpečnost je doložena „dlouhodobým používáním“
- Přehlížení kritérií bezpečnosti v právních předpisech s odkazem na výhody přípravku
- Podpůrné dopisy připravené výrobcí
- Poukazování na nezbytnost pro praxi i v případě existence alternativ

Vytváření důvodů pro nespokojenost veřejnosti

- Aplikace v nevhodných povětrnostních podmínkách
- Nerespektování zásad správné praxe při použití přípravků (IOR)
- Odmítání dohody se sousedy a veřejností
- Odpor ke komunikaci a k otevřenosti

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ ISO 9001: 2008

Je třeba brát ohled na pocity a zájmy veřejnosti

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ ISO 9001: 2008

Je třeba brát ohled na pocity a zájmy veřejnosti

Závěry

Závěry

- **Objektivní interpretace vědecké studie předpokládá odborné znalosti a posouzení vztahu k praxi**
- **Výsledky studií jsou vždy zatíženy nejistotou a míra jistoty je věcí dohody (včetně principu předběžné opatrnosti)**
- **Kritéria bezpečnosti jsou hodnoty dohodnuté, nikoli absolutní**
- **Vědecké poznání se vyvíjí**
- **Současná úroveň bezpečnosti je výsledkem mnohaletého tlaku aktivistů a veřejnosti**

Závěry

- **Veřejnost je v EU důležitým hybatelem politiky v oblasti pesticidů**
- **Je třeba vzájemný ohled a komunikace všech stran**
- **Je třeba vysvětlovat veřejnosti účel ochrany rostlin a přípravků na ochranu rostlin**
- **Důležitým prostředkem je koncept integrované ochrany rostlin**
- **Nerespektování role veřejnosti vede k výraznějším restrikcím**

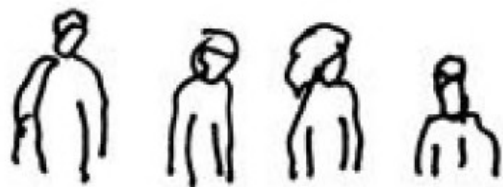
Závěry

- **V ČR je debata odborníků a pěstitelů s veřejností na počátku**
- **Je třeba, aby pěstitelé propagovali nejen bezpečnost svých produktů, ale i bezpečnost postupů a technologií**
- **Názory zainteresovaných stran jsou často protichůdné a všeobecně přijímaný kompromis nelze nalézt**
- **Rolí ministerstev zemí EU a orgánů EU je tvorba politické koncepce, která vznikne na základě široké diskuse s veřejností**
- **Rolí povolovacích úřadů v EU je důsledné uplatňování požadavků a kritérii stanovenými právními předpisy a platnými metodikami**

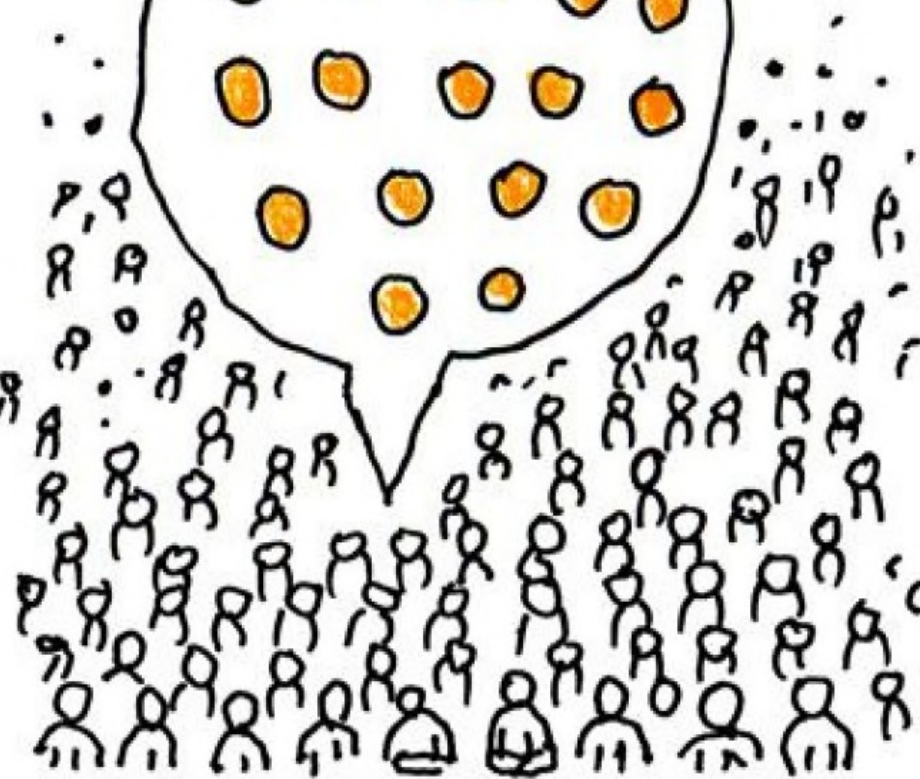
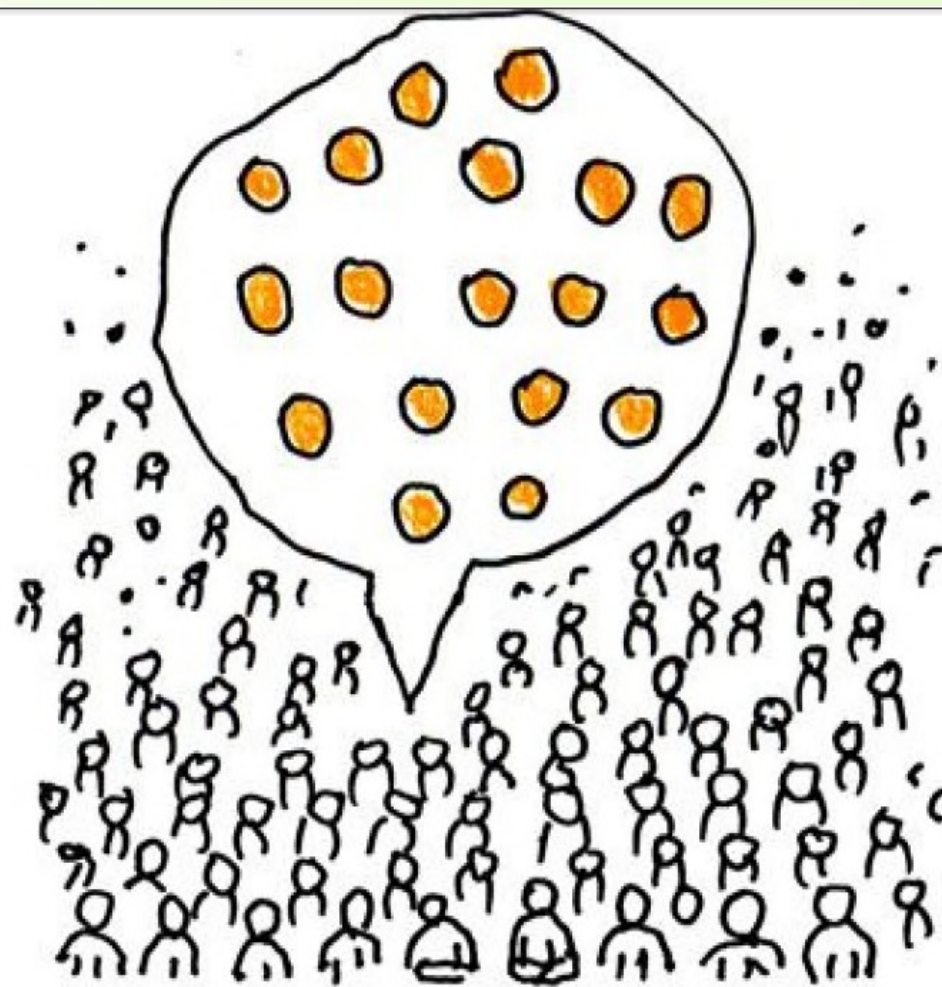

Děkuji za pozornost !

Odborníci

Veřejnost